

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

PARTNERI
SRBIJA

KAKO DO INFORMACIJA O RADU SUDOVA

SMERNICE ZA TRAŽIOCE
INFORMACIJA OD
JAVNOG ZNAČAJA

Izdavač

Partneri Srbija

www.partners-serbia.org

Za izdavača

Ana Toskić Cvetinović

Priredili

Istraživački tim Partnera Srbija

Dizajn i prelom

Dosije studio, Beograd

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Vodič 'Kako do informacija o radu sudova: smernice za tražioce informacija od javnog značaja' nastao je u okviru projekta 'Obezbeđivanje transparentnosti u pravnom sistemu i poverenje građana u sudove u Republici Srbiji' koji realizuju Partneri za demokratske promene Srbija uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj publikacije je isključivo odgovornost Partnera za demokratske promene Srbija i ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

KAKO DO INFORMACIJA O RADU SUDOVA

**SMERNICE ZA TRAŽIOCE
INFORMACIJA OD JAVNOG ZNAČAJA**

Sadržaj >>>

PRVI KORAK

pretraga internet stranice suda 8

KAKO SASTAVITI ZAHTEV

za pristup informacijama od javnog značaja 9

 Forma - šta zahtev treba da sadrži? 9

 Kako u zahtevu opisati informacije
 koje želite da dobijete? 10

KAKO SE PREDAJE ZAHTEV

za pristup informacijama od javnog značaja 14

KAKVO POSTUPANJE SUDA PO ZAHTEVU MOGU DA OČEKUJEM

i koja su moja prava? 16

 Primer zahteva za slobodan pristup informacijama
 od javnog značaja: 18

Imajući u vidu da tražioci informacija, kako bi pristupili podacima o radu organa javne vlasti, sve češće koriste mehanizam slanja zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, u nastavku ovog teksta predstavice osnovne smernice pomoću kojih će tražioci što lakše doći do informacija koje su im potrebne.

Saveti se pre svega odnose na pristup informacijama u sudovima, ali se, uz prilagođavanja, mogu koristiti i prilikom obraćanja drugim javnim institucijama.

Da podsetimo, informacija od javnog značaja je informacija kojom raspolaže javna institucija, koja je sadržana u određenom dokumentu i koja je u posedu javne institucije. Takođe, važno je da se informacija koju želite da pribavite odnosi na sve ono o čemu javnost ima opravdan interes da zna, kako je to uređeno Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.¹

1 [Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja](#) ("Sl. glasnik RS", br. 120/2004, 54/2007, 104/2009 i 36/2010), čl. 2, st. 1

PRVI KORAK

PRETRAGA INTERNET STRANICE SUDA

- ▶ Kada želite da saznate neku informaciju o radu konkretnog suda, preporučujemo da prvo detaljno proučite internet stranicu tog suda. Možda se informacija koja Vam je potrebna već nalazi tamo. Predlažemo da na internet stranici pogledate da li sud poseduje Informator o radu ili godišnji izveštaj, jer se vrlo često tamo mogu pronaći brojne korisne informacije od značaja za građane.
- ▶ Informacije o licu koje je ovlašćeno da postupa po zahtevima za slobodan pristup informacijama, sa kontakt podacima te osobe, često se mogu pronaći na internet stranicama suda. Predlažemo da ovu informaciju prvo potražite u Informatoru o radu, ili Godišnjem rasporedu poslova. Ukoliko pretragom sajta pronađete kontakt ovlašćenog lica, predlažemo da prvo kontaktirate direktno tu osobu; na taj način brže možete doći do neophodnih informacija. Takođe, to lice vas može uputiti da pogledate određeni dokument dostupan na internet stranici suda, ukoliko se informacije nalaze tamo.
- ▶ Ukoliko ni na ovaj način ne uspete da dobijete informacije savetujemo da sudu uputite zahtev za slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

KAKO SASTAVITI ZAHTEV

ZA PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

Forma - šta zahtev treba da sadrži?

Iz procesnih razloga, važno je da se sudu obratite u formi zahteva za pristup informacijama od javnog značaja. Na početku zahteva potrebno je da se pozovete na relevantne odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, kako bi javna institucija kojoj se obraćate znala koji zakonski okvir treba da primeni prilikom postupanja po zahtevu.

Predlažemo da koristite obrazac zahteva koji se nalazi na kraju ovog vodiča. Možete koristiti druge obrasce ili prilagoditi ovaj obrazac.

Zahtev upućujete sudu, te je potrebno navesti njegov naziv i sedište (adresu). Ove informacije možete pronaći na sajtu institucije. Takođe, na [sajtu Vrhovnog kasacionog suda](#)² možete naći spisak svih sudova u republici Srbiji, kao i njihovu teritorijalnu nadležnost.

2 www.vk.sud.rs/sr/места-седишта-и-подручја-судова

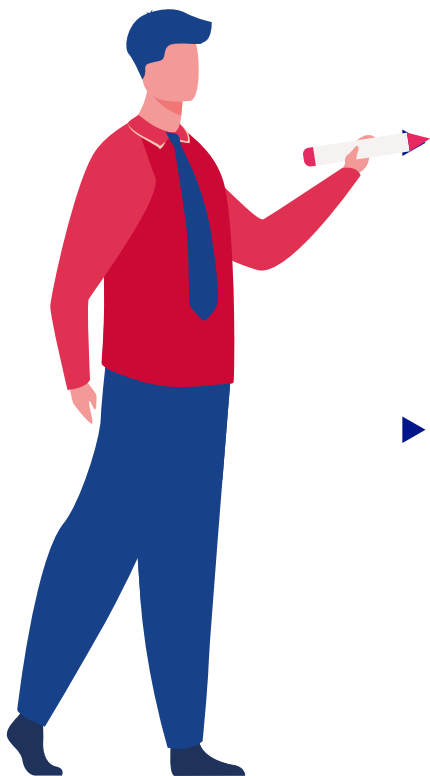
- ▶ Pored navođenja naziva i sedišta suda, Zahtev možete nasloviti i na lice ovlašćeno za postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, ukoliko posedujete te informacije.
- ▶ U zahtevu naznačite na koji način želite da vam tražena dokumentacija bude dostavljena (elektronski ili poštom). Ukoliko od suda tražite da vam dostave veći obim dokumentacije, savetujemo da u zahtevu navedete vašu email adresu, na koju mogu da vam dostave dokumentaciju elektronskim putem, ukoliko je moguće.
- ▶ Na kraju, potrebno je da navedete svoje osnovne podatke. Predlažemo da navedete ime i prezime ako zahtev upućujete u lično ime, odnosno naziv pravnog lica (medija, organizacije) ako zahtev šaljete u ime pravnog lica. Takođe, navedite svoju adresu (odnosno sedište pravnog lica) i imejl ako želite da se komunikacija odvija elektronskim putem.

Kako u zahtevu opisati informacije koje želite da dobijete?

Prilikom sastavljanja zahteva važno je da pravilno formulišete deo zahteva koji se odnosi na informacije koje su vam potrebne. Evo nekoliko saveta kako da to uradite:

- ▶ Kada su u pitanju vrste informacija koje se mogu tražiti od sudova, praksa je pokazala da se tražioci najčešće interesuju za konkretne sudske postupke, odn. predmete. Moguće je tražiti informacije o toku, tj fazi u kojoj je konkretan sudski predmet, informacije o odluci koja je doneta, kopije pravnosnažnih i nepravnosnažnih sudskih odluka, statističke podatke o broju predmeta u određenoj materiji, broju predmeta rešenih od strane određenog sudije itd. Pored toga, od sudova je moguće zatražiti i sve druge informacije koje se odnose na rad sudova, organizaciju rada sudova, upotrebu finansijskih sredstava, itd.

- ▶ Sud nije dužan da za vas stvori novu informaciju ili dokument, već samo da vam dostavi ono što već poseduje kao informaciju odnosno dokument. Stoga, izbegavajte formulacije npr. “molimo da nam napravite statistiku visine izrečenih kazni za prekršaje po Zakonu o javnom redu i miru”. Ukoliko sud ne raspolaže takvom statistikom, informisaće vas o tome i to se ne može smatrati uskraćivanjem prava javnosti da zna. Umesto toga, zatražite takvu statistiku od suda, uz napomenu da ako sud ne raspolaže takvom informacijom, da tražite dostavljanje presuda ili druge dokumentacije na osnovu koje vi sami možete izraditi statističke podatke koji su vam potrebni.

- ▶ Imate pravo da zatražite kako informaciju, tako i dokumentaciju u kojoj se informacija nalazi. Predlažemo da koristite formulaciju “Molimo dostavite nam informacije, odnosno dokumentaciju u kojoj se nalaze sledeće informacije”. Na taj način, otklanjate dilemu na šta se tačno vaš zahtev odnosi, olakšavate postupanje institucije po zahtevu i smanjujete mogućnost da institucija odgovori na način koji smatrate nepovoljnim po vas.
- ▶ Budite precizni u opisu traženih informacija, kako biste sudu olakšali postupanje po zahtevu i pretragu traženih informacija. Na primer, “dostavite nam sve odluke vašeg suda u predmetima vođenim po članu 146. Krivičnog zakonika, donetim u periodu od 1.1.2015. do dana prijema ovog zahteva”. Zahtev možete dodatno precizirati navođenjem da se zahtev odnosi na pravnosnažne i nepravnosnažne sudske presude, ili samo na pravnosnažne ukoliko vam samo takve presude trebaju. Preciznom formulacijom zahteva osim što olakšavate postupanje sudu, olakšavate i sebi, jer prikupljate samo informacije koje su vam zapravo potrebne.

- ▶ Ukoliko želite da prikupite informacije od suda o konkretnom predmetu koji se vodi pred tim sudom (npr: neki predmet koji je medijski ispraćen), pretpostavka je da ne možete uvek znati tačan broj pod kojim se ovaj predmet vodi u sudu. Umesto toga možete navesti detalje na osnovu kojih sud može prepoznati konkretan predmet. U zahtevu opišite detalje događaja, navedite vama poznato vreme događaja, pozovite se na najmanje jednu objavu u onlajn medijima i predstavite sve druge vama poznate okolnosti slučaja. Recimo: “Molimo dostavite nam sudsku odluku u predmetu u vezi sa zloupotrebom podataka o ličnosti u Crvenom krstu Medveđa koji se dogodio početkom septembra 2019.godine, o čemu su izveštavali mediji, npr: <https://www.juznevesti.com/Drushtvo/Poverenik-pokrenuo-postupak-nad-Crvenim-krstom-zbog-situacije-iz-Medvedje.sr.html>”
- ▶ Prilikom sastavljanja zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, nema potrebe da navodite zašto su vam potrebne informacije. Niste dužni da dokazujete opravdani interes javnosti da zna, jer se on pretpostavlja, a na organu javne vlasti je da dokaže suprotno, ukoliko ne želi da vam dostavi informacije. Po Zakonu, opravdani interes uvek postoji kada se radi o informacijama kojima raspolaže organ vlasti koje se odnose na ugrožavanje, odnosno zaštitu zdravlja stanovništva i životne sredine, dakle u ovim situacijama u pitanju je neoboriva pretpostavka da interes javnosti da zna postoji.³ Ipak, možete navesti razloge zbog kojih tražite informacije, naročito ako bi to moglo da pomogne sudu da bolje razume na koje informacije se vaš zahtev odnosi.
- ▶ Prilikom pisanja zahteva, uvek ostavite prostor za dogovor sa sudom, time što ćete naznačiti vaš broj telefona u zahtevu za slučaj da su potrebna dodatna pojašnjenja u vezi sa zahtevom. Ukoliko vas kontaktiraju telefonskim putem, pružite im neophodna razjašnjenja i konkretizujte sam zahtev, koliko je moguće. Na taj način brže ćete doći do traženih informacija, i istovremeno institucija će utrošiti manje resursa da udovolji vašem zahtevu.

3 [Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja](#) (“Sl. glasnik RS”, br. 120/2004, 54/2007, 104/2009 i 36/2010), čl. 4

Ukoliko su vam neophodne informacije od suda u pogledu konkretnog predmeta u kojem ste učesnik u postupku, izbegavajte da šalžete zahteve za slobodan pristup informacijama od javnog značaja. Predlažemo vam da prethodno iscrpitate pravne mehanizme koji su vam na raspolaganju, kao stranci u postupku. Pre svega, ovde mislimo na vaše pravo na uvid u tok predmeta i uvid u spise predmeta, prava, koja su vam garantovana odgovarajućim procesnim zakonima (u zavisnosti od vrste sudskog postupka).

“Zahtev za uvid u predmet se podnosi na pisarnici suda na propisanom obrascu, a neophodno je da imate informaciju pred kojim sudom se vodi postupak i koji je broj sudskog predmeta, kao i sudski upisnik (oznaka P, P1, P2... kojom počinje broj sudskog predmeta). Pored toga, u pisarnici ili na šalteru za informacije stranke se mogu i usmeno informisati o tome u kojoj fazi se postupak trenutno nalazi. Pored uvida u predmet, dozvoljeno je i kopiranje spisa predmeta. U zavisnosti od faze postupka i gde se predmet trenutno nalazi (kod sudije, veštaka, u arhivi suda..), uvid u predmet je nekada moguće izvršiti i istog dana, a nekada se na uvid u predmet čeka par dana.”⁴

Ukoliko na ovaj način ne uspete da dobijete informacije, možete koristiti i mehanizam iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Međutim, napominjemo da zahtevom za slobodan pristup informacijama od javnog značaja nećete dobiti sve informacije koje biste dobili korišćenjem mehanizama koji su vam na raspolaganju kao učesniku u konkretnom postupku. Ovo je iz razloga što informacije koje se dostavljaju na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja mogu biti dostupne svima pod jednakim uslovima (smatraju se javnim informacijama) – dakle, sve što vi zatražite i dobijete o “svom” predmetu, može zatražiti i dobiti bilo ko drugi. Stoga će vam deo informacija iz sudskog postupka ostati nedostupan.

4 Vodič za samozastupanje, Yukom: <https://www.yucom.org.rs/wp-content/uploads/2017/07/Vodic-za-samozastupanje-1.pdf>

KAKO SE PREDAJE ZAHTEV

ZA PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

Nakon što ste sastavili zahtev, potrebno je da ga predate instituciji na ispravan način. Ovo je važno kako biste mogli da zaštitite svoja prava u slučaju da postupanje suda po vašem zahtevu bude nepovoljno po vas.

Zahtev možete predati elektronskim putem, na pisarnici javne institucije, poštom, ili usmeno na zapisnik.

- ▶ Zahtev možete predati na pisarnici suda. Kada to činite, pripremite kopiju zahteva i zatražite od pisarnice suda da vam prilikom predaje zahteva na vašu kopiju zahteva "udare" delovodni pečat, sa datumom prijema zahteva. Na taj način, imaćete dokaz kada je vaš zahtev uručen sudu, i moći ćete sa sigurnošću da utvrdite zakonski rok u kojem je sud dužan da postupi po vašem zahtevu.
- ▶ Zahtev možete predati i predajom u pošti. Pre slanja zahteva napravite kopiju zahteva za sebe. Neophodno je da prilikom predaje u pošti, uz kovertu koja sadrži zahtev ispunite i povratnicu, koja se šalje sudu uz zahtev. Kada vam se

povratnica vrati poštom, to će biti potvrda da je sud primio vaš zahtev, i lakše ćete moći da utvrdite zakonski rok u kojem je sud dužan da postupi po vašem zahtevu, a u slučaju da budete prinuđeni da izjavite žalbu Povereniku, imaćete dokaz da je sud primio vaš zahtev.

- ▶ Zahtev možete predati i u pošti. Ukoliko se na internet stranici suda nalaze podaci o licu ovlašćenom da postupa po zahtevima za slobodan pristup, sa kontakt podacima te osobe, predlažemo vam da email pošaljete na tu adresu. Ukoliko ova informacija nije dostupna, pošaljite zahtev na zvanični mejl suda, uz napomenu da bude prosleđen nadležnoj osobi. U zahtevu zamolite da vam dokumentaciju dostave elektronskim putem, ukoliko sud ima tehničkih mogućnosti za to.
- ▶ Zakon predviđa mogućnost da se zahtev podnese usmeno, a organ javne vlasti, u ovom slučaju sud, dužan je da omogući tražiocu pristup informacijama na osnovu usmenog zahteva koji se saopštava u zapisnik. Takav zahtev se unosi u posebnu evidenciju suda i primenjuju se rokovi kao da je zahtev podnet u pisanoj formi.

KAKVO POSTUPANJE SUDA PO ZAHTEVU MOGU DA OČEKUJEM I KOJA SU MOJA PRAVA?

Nakon što je sud primio vaš zahtev, moguće su sledeće situacije:

- ▶ Sud u roku i u celosti postupi po vašem zahtevu (dostavi sve tražene informacije);
- ▶ Sud delimično odgovori na vaš zahtev (dostavljanjem samo dela traženih informacija);
- ▶ Sud odbije da vam dostavi tražene informacije (ovakav odgovor suda treba da bude u formi rešenja o odbijanju zahteva, u kojem se obrazlaže zašto tražene informacije ne mogu biti dostupne javnosti);
- ▶ Sud uopšte ne odgovori na zahtev (tzv. ćutanje uprave).
- ▶ Sud ima rok od 15 dana od datuma prijema zahteva da odgovori na vaš zahtev. Ovaj rok može biti produžen iz opravdanih razloga ali je neophodno da vas sud najkasnije u roku od sedam dana od dana prijema zahteva, obavesti o tome i odredi naknadni rok za postupanje, koji ne može biti duži od 40 dana od dana prijema zahteva. Ovo se najčešće dešava u situacijama kada je upućeni zahtev velikog obima, pa sudu treba više vremena da prikupi sve tražene informacije, odnosno dokumentaciju.

- ▶ Ukoliko sud ne odgovori na vaš zahtev u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, možete izjaviti žalbu Povereniku. U ovom slučaju ne postoji vremenski rok za izjavljivanje žalbe. Primera radi, ukoliko vam određeni sud ne dostavi odgovor na vaš zahtev, žalbu Povereniku možete podneti i godinu dana kasnije.
- ▶ Ukoliko sud odgovori na vaš zahtev u zakonskom roku, ali ne dostavi sve što ste tražili a vi smatrate da vam je neopravdano uskratio deo informacija, možete izjaviti žalbu Povereniku. Rok za izjavljivanje žalbe je 15 dana od datuma prijema odgovora suda.
- ▶ Nemojte podnositi zahteve za slobodan pristup sa istim sadržajem. Ukoliko ne dobijete odgovor na upućeni zahtev u predviđenom zakonskom roku, izjavite žalbu Povereniku.

Uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju je besplatan, ali sud može usloviti dostavljanje informacija (izradu kopije dokumentacije i slanje poštom) naplatom nužnih troškova koji su potrebni za izradu kopije i/ili dostavljanje poštom. Naplata nužnih troškova ne može biti proizvoljna već se sudovi moraju pridržavati troškovnika koji je Vlada Republike Srbije izradila u te svrhe. Troškovnik je propisan Uredbom o visini naknade nužnih troškova za izdavanje kopije dokumenata na kojima se nalaze informacije od javnog značaja.⁵ Ovde je važno napomenuti da su od obaveza naknade ovih troškova oslobođeni novinari, kada kopiju dokumenta zahtevaju radi obavljanja svog poziva, kao i udruženja za zaštitu ljudskih prava, kada kopiju dokumenta zahtevaju radi ostvarivanja ciljeva udruženja.

U slučaju da vam sud uskrati informacije i izjavite žalbu Povereniku, treba da znate da je Poverenik dužan da postupi po vašoj žalbi u roku od 30 dana. Tokom žalbenog postupka Poverenik poziva sud da se pismeno izjasni i dokaže da postoji opravdan razlog za odbijanje vašeg zahteva. Ukoliko proceni da je žalba osnovana, Poverenik donosi rešenje kojim nalaže sudu da vam omogući pristup traženim informacijama. Poverenikova rešenja su obavezujuća, konačna i izvršna, te je na organu javne vlasti da nakon primanja rešenja postupi po istom i dostavi tražene informacije.

5 Uredba o visini naknade nužnih troškova za izdavanje kopije dokumenata na kojima se nalaze informacije od javnog značaja ("Sl. glasnik RS", br. 8/2006) https://www.paragraf.rs/propisi/ured-ba_o_visini_naknade_nuznih_troskova_za_izdavanje_kopije_dokumenata_na_kojima_se_nalaze_informacije_od_javnog_znacaja.html

**PRIMER ZAHTEVA ZA
SLOBODAN PRISTUP
INFORMACIJAMA OD
JAVNOG ZNAČAJA:**

Назив суда којем упућујете захтев за слободан приступ информацијама од јавног значаја
Адреса суда којем упућујете захтев
Град и поштански број седишта суда
Бр. захтева: -----

ЗАХТЕВ

за приступ информацијама од јавног значаја

На основу члана 15. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“ бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), молимо Вас да нам у законом предвиђеном року одговорите на следећа питања и доставите информације односно документацију која садржи следеће информације

НАВЕДИТЕ ШТО ВИШЕ ПОДАТАКА КОЈИ ОПИСУЈУ ИНФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ ЖЕЛИТЕ ДА ПРИБАВИТЕ, ПРИМЕЊУЈУЋИ САВЕТЕ ИЗ ОВОГ ВОДИЧА

Уколико се у траженим информацијама и копијама докумената налазе и подаци о личности, молимо да нам увид у такве информације и документацију у вези са предметом захтева за приступ информацијама од јавног значаја доставите применом утврђених стандарда из Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности.

Информације су нам потребне због... (уколико желите, овде можете образложити разлог подношења Вашег захтева, али није неопходно)

Молимо Вас да тражене информације и документацију доставите електронским путем, или у писаној форми уколико достављање у електронском формату није могуће, на следећу адресу: наведите вашу имејл адресу

Захваљујемо на сарадњи.
С поштовањем,

У _____ (навести град/општину одакле упућујете захтев),
Ваше име или назив Ваше организације:

Датум Адреса:

Подносилац захтева:

Телефон:

Електронска пошта:

KAKO DO INFORMACIJA O RADU SUDOVA

SMERNICE ZA TRAŽIOCE
INFORMACIJA OD
JAVNOG ZNAČAJA